

Rizikové skupiny 6

PHDR.HANA PAZLAROVÁ, PH.D

Opakování

- Jaká jsou tři hlavní období vývoje kriminologie?
- Jmenujte některé kriminologické teorie

Klasická škola 18.st.

- Vychází z předpokladu, že člověk je svobodná rozumná bytost, ovládaná svojí vůlí =
- Zločin se nesmí vyplácet a pokud se nevyplácí člověk se racionálně rozhodne chovat se konformně a neporušovat zákony
- Trestní politika má chránit právní stát a občany

Pozitivistická škola

- Nesdílí okouzlení rozumem, připouští vlivy mimo kontrolu jedince (fyzické, psychické, sociální)
- Zaměřuje se na zkoumání pachatele a jeho nebezpečnost
- Cílem je změnit pachatele a jeho nebezpečné chování

Moderní kriminologie

- Rozšiřuje oblast zájmu – sociální kontrola kriminality, instituce trestní justice, oběť, vztah pachatel-oběť, prevence...s využitím vědeckých metod

Co nás dnes čeká?

- Od kriminologie ke kriminalitě 😊
- Viktimologie

Kriminalita

- Rozsah – počet činů (neodráží demografické vlivy)
- Intenzita – počet činů na obyvatele
- Struktura – různá hlediska (věk, pohlaví, recidiva...)
- Dynamika – změny v průběhu času
- Prognózy – velmi obtížné, mnoho vlivů

Kriminalita

- Latentní (skrytá)
- Registrovaná

- Latentní vždy vyšší než registrovaná
- Míra latence se liší
- Vyšší u méně závažných majetkových činů (drobné krádeže)
- Vysoká latence u bagatelní kriminality dětí a mládeže
- Závažnější trestné činy jsou oznamovány častěji

Objasněnost

- Počet registrovaných trestných činů, u kterých byl pachatel odhalen
- Objasněnost vyšší u závažných trestných činů (např. 2006-2010 celková míra objasněnosti 37-40%, u vražd 86-92%)
- Objasněnost ovlivňuje důvěra obyvatelstva – důvěra v Policii a soudy stoupá (2011 kolem 50%)
- Vliv společenské soudržnosti v komunitách a socio-ekonomické znevýhodnění dané komunity.

Prameny informací o registrované kriminalitě

- Policejní statistiky
- Statistiky státních zastupitelství
- Soudní statistiky

Doplňkové zdroje

- PMS
- Vězeňská služba
- ČSÚ atd.

Prameny informací o latentní kriminalitě

- Výzkumy obětí – self-report metoda
- Výzkumy pachatelů - osoby ve VT, mládež ve školách

Vývoj kriminality v ČR po roce 1990

- Prudký nárůst do roku 1993 – přechod ke svobodné společnosti, otevření hranic, rozvoj tržní ekonomiky, pokřivené hodnoty, demografické vlivy (silné ročníky)
- Pokles objasněnosti – destabilizace orgánů činných v trestním řízení, nízká ochota občanů oznamovat TČ, nestabilita právního řádu, omezené kapacity

Stabilizace po roce 1994

- Stabilizace celé společnosti
- Zlepšování vztahu obyvatel k orgánům činným v trestním řízení
- Klesá násilná kriminality
- Klesá majetková kriminalita

- Jaký druh kriminality má nejvyšší zastoupení?
- Kolik procent tvoří vraždy?

Struktura kriminality

- Majetková kriminalita (zejména krádeže) – 65%
- Hospodářská kriminalita – 9,1% (nejčastěji podvody)
- Násilná kriminalita – 5,8% (z toho 1% vraždy a zabití)

- Kdo nejčastěji páchá trestnou činnost?

Pachatelé

- Výrazně méně ženy – 13% stíhaných osob (2010), mírný nárůst v čase
- Pachatelé ve věku 24-40 let – 47%
- Klesá počet pachatelů po 30 let – 58% v 1998, 44% v 2010
- Trestná činnost mladistvých setrvale klesá – 17% v 1991, 4,5% v 2010
- Podobně u dětí pod 15 – 1,3% v 2010

- Kde je nejvyšší a nejnižší kriminalita?
- Jaké je zastoupení cizinců mezi pachateli?

- Revidivisté – 48% pachatelů
- Cizinci – dlouhodobě 5-6%
- Kriminalitou nejvíce zatížená je Praha, nadprůměrně Ústecký, Moravskoslezský, Středočeský a Liberecký kraj
- Nejméně trestných činů ve Zlínském kraji a na Vysočině